

༡༡། །ལ་ལོང་ས་མཚོག་གིས་མཇོང་པའི་པར་གྱུབ་
གསོལ་འདེབས་བཞུགསོ། །

Los Diecisiete Panditas de Nalanda

XIV Dalái Lama

འགོ་ལ་ཕན་བཞེད་ཐུགས་རྗེས་རབ་བསྐྱེད་པའི། །སྤངས་རྟོགས་སྐྱོབ་པ་མཚོག་བརྟེན་ལྷ་ཡི་ལྷ། །
རྟེན་འབྲུང་གཏམ་གྱིས་འགོ་རྣམས་འདྲེན་མཛད་པའི། །ཐུབ་དབང་སློབ་པའི་ཉི་མར་མགོས་ཕུག་འཛམ། །

1. Dios entre los dioses, surgido del compasivo deseo de beneficiar a los seres errantes, que has logrado la protección trascendente, abandonado y realizado lo necesario y encaminas a los seres mediante las enseñanzas sobre el surgimiento dependiente: ante ti, poderoso Sol, me postro.

རྒྱལ་ཡུམ་དགོངས་དོན་མཐའ་བྲལ་དེ་ཉིད་དོན། །རྟེན་འབྲུང་རིགས་རྒྱལ་ཟབ་མོས་གསལ་མཁས་པ། །
རྒྱལ་བའི་ལུང་བཞེན་ཐེག་མཚོག་དབུ་མའི་སྟོལ། །འབྱེད་མཛད་ཀྱང་སྐྱབ་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

2. Experto clarificador del método profundo del surgimiento dependiente —el sentido exacto comprendido en la madre de los Budas—; pionero del camino medio del vehículo supremo, tal como el Buda profetizó: *Nagaryuna*, a tus pies suplico.

དེ་སྲས་ཐུ་བོ་མཁས་ཤིང་གྲུབ་པའི་མཚོག། །ཕྱི་ནང་གུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚོའི་པ་མཐར་སོན། །
ཀླུ་སྐྱབ་གཞུང་འཛིན་ཀུན་གྱི་གཙུག་ཚོར་དཔལ། །རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ལྷ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

3. Discípulo principal de aquél, gran erudito y gran realizado que cruzó el océano de filosofías budistas y no budistas, y es la joya de la corona entre los seguidores de las enseñanzas de Nagaryuna: hacia ti, el bodisatva *Aryadeva*, dirijo mis súplicas.

འཕུལ་པའི་དགོངས་པ་རྟེན་འབྲུང་མཐར་ཐུག་དོན། །བཏགས་ཡོད་མིང་རྒྱང་ཙམ་གྱི་ཟབ་མོའི་གནད། །
གསལ་མཛད་གྲུབ་པ་མཚོག་གི་སར་གཤེགས་པ། །སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

4. Excelso yogui que clarificó los puntos más profundos sobre el significado de la teoría del surgimiento dependiente, el pensamiento del Superior, el punto esencial de lo profundo —que todo es meramente imputado— y que ascendió al supremo estado de realización: a tus pies, *Buddhapalita*, suplico.

མཐའ་བྲལ་དབུ་མའི་ལྷ་དང་ཞི་ལྷག་བྱུང་། རྫོང་རིམ་མཛོད་རྒྱུད་བཞིན་དུ་ཡིགས་བཀྲལ་ནས། །
གངས་ཚུངས་རྒྱལ་བསྟན་འཕུལ་མེད་གསལ་མཛད་པ། །པད་མའི་ངང་རྒྱལ་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

9. Expuso de un modo exhaustivo la manera de meditar en el Camino Medio libre de extremos y en la unión de la calma mental y la visión superior conforme a los sutras y los tantras; clarificó de modo impecable la doctrina del Victorioso en la Tierra de las Nieves: a tus pies, *Kamalashila*, suplico.

བུམས་པས་རྗེས་བཟུངས་ཐེག་ཆེན་ལྷོད་ཀུན། །ཡིགས་པར་སྤེལ་མཁས་རྒྱ་ཆེན་ལམ་སྟོན་ཞིང་། །
རྒྱལ་བའི་ལུང་བཞིན་རྣམ་རིག་ཤིང་རྟའི་སྟོལ། །འབྲེད་མཛོད་ཐོགས་མེད་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

10. Inspirado y cuidado por Maitreya, avezado en difundir todos los conjuntos de discursos Mahayana, reveló el camino extenso y, conforme a la profecía, abrió el camino de la escuela Cittamatra: a tus pies, *Asanga*, suplico.

ཆོས་མངོན་ལྷོ་བདུན་གཉིས་སྟོང་སྟོལ་བཟུང་ནས། །བྲེ་མདོ་རྣམ་རིག་གྲུབ་མཐའ་གསལ་མཛད་པ། །
ཀུན་མཁྲེན་གཉིས་པར་གྲའ་པའི་མཁས་པའི་མཚོག། རྫོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

11. Erudito excelente que mantuvo la visión filosófica de la doble vacuidad contenida en los Siete Tratados sobre Abhidharma, y que clarificó las teorías filosóficas de los Vaibhashikas, Sautantrikas y Vijnavadas: a tus pies, Acharya *Vasubhandu*, suplico.

ཐུབ་པའི་གཞུང་ལུགས་དངོས་སྟོབས་རིགས་པ་ཡིས། །སྟོན་ཕྱིར་ཚད་མའི་སྟོབས་རྒྱ་ཡིགས་ཕྱེ་ནས། །
རྣམ་དཔྱད་སྒྲིམ་གྱིན་མཛོད་ཚད་མ་པ། །སྟོགས་ཀྱི་སྤྲང་པའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

12. Lógico que nos ofreció el ojo consciente de la discriminación certera al abrimos cien puertas epistemológicas con el fin de revelarnos el sistema de las escrituras del Buda mediante razonamientos fácticos: a tus pies, *Dignaga*, suplico.

ཕྱི་ནང་ཚད་མའི་གནད་ཀྱི་ལེགས་དགོངས་ཤིང་། །མདོ་སེམས་ཟབ་རྒྱས་ལམ་ཀུན་རིགས་ལམ་ནས། །
དེས་སྟེར་སྤང་བྱང་ཚོས་རྒྱལ་འདོམས་མཁས་པའི། །ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

13. Experto exponente de los magníficos métodos del dharma que profundizó en las ideas centrales del budismo y de otros sistemas, ganando certeza en los caminos extensos y profundos de las escuelas Sautrántika y Chitamatra: a tus pies, *Dharmakirti*, suplico.

ཐོགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་ལས་འོངས་ཤེར་ཕྱིན་དོན། །ཡོད་མེད་མཐའ་བྲལ་དབྱེ་སློལ་བཞིན་དུ། །
རྒྱན་གྱི་གཞུང་དོན་སྣང་བའི་སྦྱོན་མེ་སྤར། །འཕགས་པ་གྲོལ་སྤེའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

14. Aquel que prendió la lámpara que ilumina el sentido del «Ornamento» —el significado de la Perfección de la Sabiduría revelado por Asanga y su hermano— de conformidad con el sistema Madhyamaka que carece de los extremos de existencia e inexistencia: a tus pies, *Vimuktisena*, suplico.

ཡུམ་དོན་འབྱེད་ལ་རྒྱལ་བའི་ལྷང་བསྟན་ཐོབ། །མི་ཤམ་མགོན་པོའི་མན་ངག་ཇི་བཞིན་དུ། །
ཡུམ་གསུམ་ཤེར་ཕྱིན་གཞུང་མཚོག་གསལ་མཛད་པའི། །སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོར་གསོལ་བ་འདེབས། །

15. Clarificador de las tres madres, las escrituras de la suprema Perfección de la Sabiduría, siguiendo las instrucciones de Maitreya y cuya exposición del sentido de *la madre* fue profetizada por el Victorioso: a tus pies, *Haribhadra*, suplico.

འདུལ་བ་འབྲས་སྤེའི་དགོངས་དོན་ལེན་བཟུས་ནས། །བྲམས་ཅད་ཡོད་སྤྱི་ལྷགས་བཞིན་སོ་སོ་བྲར། །
མ་ཚོར་ལེགས་འདོམས་བརྟན་མཁས་མཚོག་གྱུར་པ། །ཡོན་ཏན་འོད་ཀྱི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

16. Excelente en estabilidad y aprendizaje, que integró las intenciones de las cien mil categorías del Vinaya y que explicó, de modo profundo e inequívoco, la liberación individual de acuerdo con el sistema *Mulasarvativadin*: a tus pies, *Gunaprabha*, suplico.

བསྐྱབ་གསུམ་ཡོན་ཏན་ཚོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་། །འདུལ་བསྐྱེད་རྒྱ་མེད་རིང་དུ་སྐྱེལ་བའི་སྐྱད། །
རྒྱ་ཚེན་གཞུང་དོན་ལེགས་བཀའ་འདུལ་འཛིན་མཚོག། །ཤུག་འོད་ཀྱི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

17. Sostenedor ideal del Vinaya, diestro en el tesoro de las tres cualidades correspondientes a los tres entrenamientos que, para garantizar la longevidad de las impecables enseñanzas del Vinaya, clarificó largamente el sentido de las vastas escrituras: a tus pies, *Shakyaprabha*, suplico.

བྱབ་གསུང་ཟབ་རྒྱས་བཀའ་སློལ་མ་ལུས་པ། །སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་དུ་འདོམས་མཛད་དེ། །
གངས་ལྗོངས་བྱབ་བསྐྱེད་སྐྱེལ་བའི་རྒྱན་ཅན་རྗེ། །ཇོ་བོ་ཨ་ཏི་ག་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

18. Amable rey que hizo florecer la doctrina del Victorioso en la Tierra de las Nieves y expuso, por medio de los senderos de los tres tipos de seres, las tradiciones extensa y profunda que conforman la doctrina completa del Victorioso: a tus pies, *Jowo Atisha*, suplico.

དེ་ལྟར་འཇོམ་གླིང་རྒྱན་གྱུར་མཁས་པའི་ལུལ། །ངོ་མཚར་ལེའ་བཤད་འབྱུང་གནས་མཚོག་རྣམས་ལ། །
སི་ལྷུང་དང་བའི་ཡིད་ཀྱིས་གསོལ་བ་ཏབ་པས། །བདག་རྒྱུད་སླིན་ཅིང་གོལ་བར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

19. Que, por invocar con una mente firme y pura a estos eruditos excelentes, ornamentos del mundo y fuentes excelsas de textos inauditos, sea yo bendecido para que mi continuo mental madure y alcance la liberación.

གཞི་ཡི་གནས་ཚུལ་བདེན་གཉིས་དོན་ཤེས་པས། །བདེན་བཞིས་འཁོར་བ་འདུག་ལྗོན་ཅི་བཞིན་ངེས། །
ཚད་མས་དང་པའི་སྐྱབས་གསུམ་དད་པ་བརྟན། །ཐར་ལམ་རྩ་བ་རྒྱལ་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

20. Al comprender el significado de las dos verdades —el modo en que las bases existen—, nos cercioramos, por medio de las cuatro verdades, de cómo llegamos a la existencia cíclica y de cómo la dejamos. Conducida por una cognición válida, nuestra fe en los tres refugios será firme. Bendecidme para que plante la raíz del camino a la liberación.

སྐྱལ་ཀུན་ཉེར་ཞིའི་ཐར་པ་དོན་གཉེར་བའི། །ངེས་འབྱུང་བློ་དང་འགྲོ་རྣམས་སྦྱོབ་འདོད་པའི། །
ཕྱོགས་མཐས་གདུགས་པའི་སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ་ཅན། །བཙེས་མིན་བྱང་མེས་འབྱོར་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

21. Bendecidme para que manifieste una bodichita espontánea: la aspiración a la liberación, a la purificación de todo sufrimiento y de sus causas, cuyas raíces son la compasión ilimitada que desea proteger a los seres errantes y la renuncia.

གིང་རྟ་ཆེན་པོའི་གཞུང་གི་དོན་རྣམས་ལ། །ཐོས་བསམ་སྦོམ་པས་ཡོང་ལྷན་པ་དང་། །
དོ་རྗེ་ཐུག་པའི་ཟབ་གནད་ལམ་ཀུན་ལ། །ངེས་པ་བདེ་བླག་རྟེན་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

22. Bendecidme para que, tras escuchar, reflexionar y meditar sobre el sentido de las obras de los grandes pioneros, halle certeza con facilidad acerca de todas las claves profundas de los caminos de la Perfección y del Vajrayana.

སྦྱོ་ཞིང་སྦྱོ་བར་བསྐྱབ་གསུམ་ལྡན་པའི་རྟེན། །ལེགས་ཐོབ་བཤད་དང་སྐྱབ་པས་ལུང་རྟོགས་བསྟན། །
འཛིན་ཅིང་སྦྱེལ་ལ་ཤིང་རྟ་ཆེ་རྣམས་དང་། །མཚུངས་པར་བསྟན་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པར་ཤོག །

23. Que pueda, vida tras vida, obtener un buen renacimiento provisto de los tres entrenamientos y contribuir a la doctrina como hicieron los grandes pioneros: sosteniendo y propagando las palabras y las realizaciones de las enseñanzas mediante la docencia y la práctica.

འདུས་ལྷོ་ཀུན་དུ་ཐོས་བསམ་བཤད་སྐབས་ཀྱི། །བྱ་བས་དུས་འདུག་ལོག་འཛོལ་ལྷངས་པའི། །
དམ་པའི་མཁས་གྲུབ་རབ་དུ་འཕེལ་བ་ཡིས། །འཛམ་གླིང་ས་ཆེན་རྟག་དུ་མཛེས་གྱུར་ཅིག །

24. Que este gran globo que es nuestro mundo se embellezca siempre de suerte que todas las organizaciones religiosas se colmen de santos eruditos y practicantes que, evitando todo modo de vida deshonesto, dediquen su tiempo al estudio, la reflexión y la enseñanza.

དེ་མཐུས་མདོ་སྐྱེས་ཡོངས་ཚོགས་ས་ལམ་བཟོད། །དོན་གཉིས་ལྷུན་གྲུབ་རྣམ་མཁུན་རྒྱལ་བ་ཡི། །
གོ་འཕང་སྐར་བ་ཉིད་དུ་ཐོབ་གྱུར་ནས། །ནམ་མཁའ་ཇི་སྲིད་འགོ་བའི་དོན་བྱེད་ཤོག། །།

25. Y que, gracias a esto, recorran los caminos y las tierras del sutra y del tantra en toda su extensión y, tras alcanzar pronto el estado de la magna omnisciencia que otorga los dos fines de forma espontánea, se apliquen al beneficio de los seres mientras exista el espacio.

ཅེས་པ་འདི་བཞིན། །སངས་རྒྱལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བསྐྱན་པའི་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་རྒྱལ་འདི་དག་ལ་རྒྱ་གར་འཕགས་
པའི་ཡུལ་གྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་གོང་སློམ་དེ་དག་གིས་རྣམ་དཔྱོད་ལྡན་པའི་སྐྱེས་བུའི་སློབ་མིག་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་རྒྱ་དུ་བྱུང་བ་
ཇི་སྲིད་ཅིག་མཛད་དེ་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱལ་བཅུར་ཉེ་བའི་དུས་ད་ལྷ་བར་ཐོས་བསམ་སློམ་པའི་གཞུང་དུ་ཉམས་པ་མེད་པར་གནས་ཡོད་པས་
མཁས་པའི་དབང་པོ་དེ་དག་གི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་སྲུ་དྲན་པ་དང་། །མི་སྲིད་དད་པས་དེ་དག་གི་རྗེས་སྲུ་སྐྱོབ་པར་སློན་ཅིང་།

Todas las maravillosas explicaciones de las enseñanzas profundas y extensas, excelentemente reveladas por el Señor Buda, que fueron compuestas por estos estudiosos de la noble tierra de la India, pueden abrir los ojos de cualquier persona que tenga un conocimiento con criterio. En la actualidad y gracias a la bondad de estos grandes eruditos, estas enseñanzas han sobrevivido sin decaer y siguen siendo objeto de estudio, reflexión y meditación después de más de dos mil quinientos años. Por eso compuse esta oración, para recordar su generosidad con fe inquebrantable y con la aspiración a seguir los pasos de todos ellos.

དེང་དུས་འཛམ་གླིང་ཁྱོད་འདིར་ཚོན་རིག་དང་། འཕུལ་ཆས་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཚད་མཐོར་ཕྱིན་ཏེ་འདི་སྐབས་འདྲེ་འཛིན་རྣམས་གཡེང་འཁྲུག་ཚེད་སྐབས་འདིར། རང་རེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་པ་རྣམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་རྒྱལ་ལ་ཤེས་ནས་དང་པ་ཐོབ་པ་ཞིག་དགོས་གཤམ་ཤིན་ཏུ་ཚེ་བས་གསུམ་པོའི་སློབ་ཐོ་ཚོས་ཀྱི་སློ་ནས་ཞིབ་མཐུན་བརྟགས་ཤིང་དཔུང་དེ་རྒྱ་མཚོན་འཚོལ་བ་དང་།

En este momento, en el que todos hemos sido testigos de un enorme avance en los campos de la ciencia y la tecnología, aunque también estamos distraídos en gran medida por el ajetreo y el bullicio de nuestras vidas agitadas, es de vital importancia, para todos los que seguimos al Buda, que desarrollemos una fe basada en la comprensión del Dharma. Por lo tanto debemos investigarlo analizando sus razones con una mente imparcial e inquisitiva.

རྒྱ་མཚོན་མཐོང་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་གྲོགས་དང་བཅས་པའི་དང་པ་སྟེ་བ་ལ། ཡོངས་ཁྲུགས་རྒྱུ་རྒྱལ་མཚོག་གཉིས་དང་། སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤོང་དང་། འཕགས་པ་གྲོལ་སྟེ་ལ་སོགས་པའི་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་གཞུང་སུལ་དུ་ཕྱིན་པ་འདི་དག་མེད་དུ་མི་རུང་བ་མཐོང་ནས་རྒྱུ་རྒྱལ་མཚོག་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་ཐང་བྱིས་སོལ་ཐུར་ནས་ཡོད་སྐྱེས་ཐོག།

ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་བརྒྱུད་གཞན་དག་བསྐྱར་ཏེ་རྣེ་ལེ་རྗེས་པའི་ལྷུ་བ་བཅུ་བདུན་གྱི་བྱིས་སྐྱེ་གསར་བཞེངས་དང་འབྲེལ།

Para desarrollar esta fe que se basa en la sabiduría que nace de la comprensión, son indispensables las obras correspondientes a las tradiciones profundas y extensas compuestas por los maestros universalmente conocidos como *los Seis Ornamentos y los Dos Supremos*¹, así como las de otros como *Buddhapalita* y *Arya Vimuktisena*.

Con esto en mente, encargué la pintura de un *thanka* que representase a diecisiete de los maestros más sabios y consumados de Nalanda. Este grupo se formó añadiendo nueve maestros de los linajes profundo y extenso al grupo tradicional de los Seis Ornamentos y los Dos Supremos.

---

¹ Los Seis Ornamentos son: Nagaryuna, Aryadeva, Asanga, Dignaga, Vasubhandu y Dharmakirti. Los Dos Supremos son: Shakyaprabha y Gunaprabha

མཁས་པའི་སྐྱེས་མཚོག་དེ་དག་ལ་སྤོང་ནས་གུས་པའི་གསོལ་འདེབས་འདི་འདྲ་ཞིག་འབྲི་འདུན་བྱང་བ་དང་། རོན་གཉེར་ཅན་ཚོས་གོགས་འགའ་
ཞིག་ནས་ཀྱང་སྐལ་མ་བྱུང་བར་བརྟེན།

Asimismo, me sentí inspirado para componer esta oración de sincera devoción a estos grandes y sabios maestros, y varios de mis amigos leales en el Dharma me animaron también.

དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱའི་པུ་ཆེན་བཏུ་བདུན་གྱི་གསོལ་འདེབས་དང་གསུམ་གསལ་བྱེད་ཅེས་པ་འདི་དག་མཁས་པའི་དབང་པོ་དེ་དག་གི་ལེགས་བཤད་ལ་
བཅོས་མིན་ཡིང་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་ཐོབ་ཅིང་། མཁས་པ་དེ་དག་གི་ལེགས་བཤད་སློབ་གཉེར་མཁན་གྱི་གལ་མཐར་འཁོད་པ། འུ་ཀྱའི་དགོ་སློང་
བཟུན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས།

Así fue como yo, el monje budista *Tenzin Gyatso*, desde el final de la fila de los estudiosos de tales composiciones magistrales, compuse esta oración: *Alumbrando los Tres Tipos de Fe, Invocación a los Diecisiete Grandes Panditas de Nalanda*, tras alcanzar una convicción genuina en las excelentes obras de estos sublimes maestros.

གནས་བརྟན་ཐེ་པའི་ལུགས་གྱི་སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་ནས་ལོ་གངས་ ༢༥༥༥ རོད་རབ་བྱུང་བཏུ་བདུན་པའི་ལྷགས་སྐལ་རྒྱ ༡༡ ཚེས་
༡ གྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལྷ ༡༢ ཚེས་ ༡༥ ཉིན། རྒྱ་གར་ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྡེའི་ཀང་ར་རྫོང་ལོངས། རྟ་རམ་ས་ལ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤིང་དུ་གུབ་པར་
བཞིས་པ་དགོ་བར་གྱུར་ཅིག། །།

Este texto fue completado en *Thekchen Choeling*, Dharamsala, en el distrito de Kangra de Himachal Pradesh, en la India, en el primer día del undécimo mes del año de la serpiente de hierro, en el ciclo XVII del calendario lunar (15 de diciembre 2001), 2.545 años después del *paranirvana* del Buda, según el sistema *Theravadin*.

¡Que se transforme en virtud!

© Traducción al español, Tenzin Dolkar (Marta Saro), Dharamsala, 2014.

Grupo de Facebook: Dharma en castellano.